

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

FAKULTET ZA ODGOJNE I OBRAZOVNE ZNANOSTI

Marija Pažur

**MATERIJALNI UVJETI I OPREMLJENOST NASTAVNO – SPORTSKIH
DVORANA SLAVONSKE REGIJE**

DIPLOMSKI RAD

Osijek, 2019

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

FAKULTET ZA ODGOJNE I OBRAZOVNE ZNANOSTI

Integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni učiteljski studij

MATERIJALNI UVJETI I OPREMLJENOST NASTAVNO – SPORTSKIH DVORANA

SLAVONSKE REGIJE

DIPLOMSKI RAD

Kolegij: Kineziologija

Mentor: doc. dr. sc. Zvonimir Tomac

Studentica: Marija Pažur

Matični broj: 2870

Modul: Engleski jezik (C)

Osijek, rujan 2019.

SAŽETAK

Materijalni uvjeti u nastavno – sportskim dvoranama jedan su od bitnih čimbenika koji utječu na kvalitetnu provedbu nastave Tjelesne i zdravstvene kulture. Materijalni uvjeti u ruralnim i urbanim središtima slavonske regije nisu jednaki. Također, higijena samog objekta utječe na kvalitetnu provedbu nastave, što predstavlja problem u nedovoljno i neadekvatno opremljenim sportskim dvoranama. Učitelji smatraju da su loši materijalni uvjeti te niski društveni status predmeta najveće poteškoće u provedbi rada te da bi kvalitetno opremljena nastavno-sportska dvorana uveliko pridonijela kvalitetnijoj provedbi nastave Tjelesne i zdravstvene kulture.

Cilj ovog rada bio je utvrditi kvalitetu opremljenosti nastavno – sportskih dvorana u kojima se provodi nastava Tjelesne i zdravstvene kulture u urbanim i ruralnim sredinama slavonske regije te zadovoljstvo učitelja opremljenošću svoga radnog mjesta.

Rezultati istraživanja pokazali su da su materijalni uvjeti i dalje aktualan problem kod provedbe nastave Tjelesne i zdravstvene kulture. Iako učitelji istoj u većoj mjeri pristupaju s velikim interesom, isto tako se izjašnjavaju kako su im potrebni dodatni materijalni uvjeti.

Ključne riječi: : materijalni uvjeti, nastavno – sportska dvorana, slavonska regija, urbano i ruralno područje

SUMMARY

Material conditions in gymnasiums represent one of the most important factors for quality Physical Education implementation. Material conditions in urban and rural areas in Slavonian region are known as being different. However, a hygiene of the sports objects influences on teaching which is a problem in insufficiently and inadequate equipped gymnasiums. Teachers assume how deficient material conditions and low social status of subject represent the major problem in teaching and that well equipped gyms will contribute to successful teaching in Physical Education.

The aim of the research was to determine the quality of equipment in gymnasiums for Physical Education teaching in urban and rural areas of Slavonian region and teachers' satisfaction with the equipment available for use.

Research findings have shown how material conditions are still a huge problem for Physical Education teaching. Even teachers who are highly interested in PE teaching assume how more material conditions are required.

Key words: material conditions, gymnasium, Slavonian region, urban and rural areas

SADRŽAJ

SAŽETAK.....	IV
SUMMARY	V
UVOD	1
1. DRŽAVNI PEDAGOŠKI STANDARDI.....	2
2. SPORTSKI OBJEKTI	3
1.1. Izgradnja sportskih objekata.....	4
1.2. Oprema i sredstva	5
3. HIGIJENA I ZDRAVLJE.....	6
3.1. Higijena objekata.....	6
3.2. Higijena opreme	7
3.3. Niz preventivnih mjera i postupaka.....	7
4. ULOGA I STAVOVI UČITELJA PREMA NASTAVI TJELESNE I ZDRAVSTVENE KULTURE	8
5. METODOLOGIJA ISTRAŽIVAČKOG RADA.....	9
5.1. Cilj istraživanja.....	9
5.2. Hipoteze.....	9
5.3. Uzorak ispitanik.....	9
5.4. Uzorak varijabli	9
5.5. Metoda i instrument prikupljanja podataka	9
5.6. Metode obrade podataka.....	10
6. REZULTATI I INTERPRETACIJA REZULTATA	11
6.1. Dostupnost materijalnih uvjeta.....	12
6.2. Kompetencije učitelja za provedbu nastave Tjelesne i zdravstvene kulture	15
7. RASPRAVA	18
8. ZAKLJUČAK	20
LITERATURA.....	22
PRILOG	24

UVOD

S obzirom na razlike razvijenosti urbanih i ruralnih područja, uočava se i razlika u opremljenosti nastavno-sportskih dvorana. Neka ruralna područja nemaju nastavno-sportsku dvoranu dok sve osnovne škole urbanih područja imaju. Materijalni uvjeti relevantan su čimbenik provedbe nastave Tjelesne i zdravstvene kulture s toga kvalitetno opremljene nastavno – sportske dvorane uvelike utječu na kvalitetnu provedbu nastave.

Prskalo i Babin (2008) dali su pregled stanja i razvoja kineziološke edukacije te naglašavaju potrebu poboljšanja materijalnih i kadrovskih uvjeta za nastavu. Šumanović, Tomac, Košutić (2013) u istraživanju navode kako većini učitelja problem predstavljaju loši materijalni uvjeti te je mali broj sati osiguran za nastavu u sportskoj dvorani. Razredni učitelji izvode nastavu u različitim nastavnim uvjetima. Potrebe sportskih programa veće su od materijalnih uvjeta pojedinih škola. Događa se da se iz navedenih razloga učenicima nižih razreda nastava Tjelesne i zdravstvene kulture improvizira u neadekvatnim uvjetima.

S obzirom na važnost opremljenosti nastavno – sportskih dvorana cilj ovog istraživanja je utvrditi kvalitetu opremljenosti nastavnih dvorana u kojima se provodi nastava Tjelesne i zdravstvene kulture u urbanim i ruralnim sredinama slavonske regije.

1. DRŽAVNI PEDAGOŠKI STANDARDI

Državni pedagoški standardi doneseni su 16. svibnja 2008. od strane Hrvatskog sabora na prijedlog Vlade Republike Hrvatske. Doneseni su u svrhu unaprjeđenja sveukupne djelatnosti na temelju jedinstvenih osnova uz ravnomjerne uvjete rada odgojno – obrazovnih ustanova, te poboljšanja kvalitete odgoja i obrazovanja jednakim uvjetima rada. (Ministarstvo znanosti i športa (2008.), Državni pedagoški standardi).

U Državnim pedagoškim standardima navodi se kako je za provedbu nastave Tjelesne i zdravstvene kulture potrebna dvorana za tjelesno – zdravstvenu kulturu koja može biti jednodijelna, dvodijelna, trodijelna, a koja treba sadržavati: dvoranu za korektivnu gimnastiku, zatvoreni bazen, spremište sprava, skupnu svlačionicu, skupnu praonicu s wc-ima, kabinet tjelesno – zdravstvene kulture, ambulantu (za zdravstvenog radnika), svlačionice učitelja tjelesno – zdravstvene kulture sa sanitarijama, prostoriju za kondicioniranje zraka, prostoriju za pribor i sredstva za čišćenje i održavanje, ulaz za vanjske korisnike s klupskim prostorom, sanitarije uz ulaz za vanjske korisnike, gledališne prostore uz dvodijelnu i trodijelnu dvoranu, prostoriju za režiju uz dvodijelnu i trodijelnu dvoranu te spremište sprava i rekvizita za vanjske terene.

Prema zahtjevima Državnih pedagoških standarda može se uočiti veliki nedostatak pojedinih dijelova dvorana namijenjenih provedbi nastave Tjelesne i zdravstvene kulture. Navodi se kako ravnomjerni uvjeti rada pridonose poboljšanju kvalitete odgoja i obrazovanja dok se uočava nedostatak materijalnih uvjeta i neadekvatno opremljene dvorane te nedostatak dvorane uopće.

2. SPORTSKI OBJEKTI

Sportski objekt je prostor ili površina nastala ljudskom djelatnošću, a predstavlja ekonomsko-tehnološku cjelinu osnovnih, pomoćnih, pratećih i prostornih sadržaja koji omogućavaju sigurnu i udobnu sportsku i sportsko-rekreacijsku aktivnost. To prema Zakonu o športu mogu biti zatvoreni i otvoreni objekti te prirodne uređene površine koje su u javnoj uporabi, a udovoljavaju uvjetima za obavljanje djelatnosti sporta (Biti, 2010:242).

Temeljem članka 70. Zakona o sportu i članka 76. Zakona o prostornom planiranju i uređivanju prostora, Ministarstvo prosvjete i kulture uz suglasnost Ministarstva zaštite okoliša, prostornog planiranja i graditeljstva donijelo je Pravilnik o prostornim standardima, normativima te urbanističko-tehničkim uvjetima za planiranje mreže sportskih objekata. (Narodne novine br. 532-04/1-91-01, od 17. srpnja 1991 godine) Veličina školskih dvorana ovim pravilnikom određena je i ovisi o broju smjena u kojima se odvija nastava, te o veličini školske zgrade odnosno broju učionica prema kojima su određeni optimumi i minimumi dvoranske jedinice (dvoranska jedinica-dvorana veličine 15x27m koja ima zadovoljavajuće svlačionice i sanitarne čvorove) (Pavlović i sur.,2006: 471).

Prostor namijenjen kineziološkoj aktivnosti građevinski je definiran i uredan, a čija veličina i obrada trebaju biti usklađene sa zahtjevima koje određuju pojedine kineziološke aktivnosti zbog sigurnog korištenja prostora bez obzira na vremenske i klimatske prilike. Svi prostori koji se koriste u kineziološkoj aktivnosti mogu se podijeliti na otvorene objekte i zatvorene objekte. Otvoreni objekti odnose se na atletska borilišta, bazene, klizališta, streljane, nogometna igrališta, igrališta za rukomet, odbojku i dr., a površine im mogu biti različite. Od zatvorenih objekata koriste se: dvorane, klizališta, bazeni, kuglane, zračne streljane. Najzastupljenije su sportske dvorane koje služe održavanju najvećeg broja sportskih aktivnosti te mogu biti različitih dimenzija, sadržavati različiti broj prostorija i biti opremljene različitom sportskom opremom (Mikić, 2001.)

2.1. Izgradnja sportskih objekata

Izgradnja sportskih zgrada u Republici Hrvatskoj potječe još od XIX. stoljeća u svim važnijim gradovima, ali posebno u glavnom gradu Zagrebu. Prema Odluci o utvrđivanju normativa prostora i opreme građevina škola, građevina školskih sportskih dvorana i školskih vanjskih igrališta donesenoj 18. travnja 2013. od strane ministra prema članku V. građevinama škola, ovisno o broju razrednih odjela i učenika, pripadaju građevine školskih sportskih dvorana kako je prikazano u Tablici 1.

Tablica 1. Pripadnost školskih sportskih dvorana

	JEDNODIJELNA		DVODIJELNA		TRODIJELNA	
	br. odjela	br. učenika	br. odjela	br. Učenika	br. odjela	br. učenika
VELIČINA ŠKOLE	6 - 12	do 360	13 - 22	390-660	23 - 40	preko 660

U praksi, idealan model organizacije sportske dvorane nije vezan, niti direktno prenosiv na određenu lokaciju. Projektanti se najčešće susreću s projektnim zadatkom dogradnje sportskih dvorana uz postojeće školske zgrade s definiranom, najčešće skućenom lokacijom, zadanom veličinom gabarita i parcele. Projektantski problemi nastaju gdje strukturu nije moguće tradicionalno funkcionalno organizirati u jednoj razini. Najčešće se radi o premalim ili građevinskim parcelama gdje to nije izvedivo. (Poljanec, 2007: 287) Prilikom projektiranja i izgradnje sportskih objekata treba voditi računa o urbanističkim, građevinskim, tehničkim i drugim standardima, ali i o ekonomskoj racionalnosti projekata.

2.2. Oprema i sredstva

Suvremene promjene uveliko su utjecale na proces vježbanja. Radilo se o edukaciji koja svojom širinom znatno utječe na cjelokupnu populaciju, sportu, kineziološkoj reakciji ili kineziterapiji, materijalni uvjeti izrazito utječu na sam proces vježbanja. Suvremena je tehnologija svojim razvitkom i napretkom omogućila izradu kvalitetnih sprava, rekvizita, pomagala, otvorenih i zatvorenih objekata za vježbanje te odjeće i obuče koji uveliko pridonose kvalitetnoj provedbi procesa vježbanja. (Prskalo i Sporiš, 2016). Razvoj tehnologije i tehnološka otkrića sportu su omogućili nove informacije, metodičku opremu i sredstva koji u odgojno - obrazovnom procesu nudi nova pitanja, a time od stručnjaka zahtijeva nove odgovore na ista te ujedno razvitak interesa. Gotovo svakodnevna ponuda novog metodičkog materijala zahtijeva dodatne napore učitelja, ne samo u njihovoj primjeni, već i u praćenju rezultata uporabe novih metodičkih materijala (Mikić, 2001).

U knjizi Ivana Prskala i Gorana Sporiša „Kineziologija“ objavljenj u Školskoj knjizi 2016. godine na stranici 128 autori knjige parafrazirali su tekst Findaka objavljenog 1999. u knjizi „Metodika tjelesne i zdravstvene kulture“ te istaknuli kako je kvaliteta rada u kineziološkoj edukaciji posebno osjetljiva na materijalne uvjete kako zbog boljih učinaka, tako i zbog ukupne sigurnosti procesa rada. Tjelesno i zdravstveno odgojno – obrazovno područje koje ima za cilj podmiriti biopsihosocijalne motive za kretanjem osjetljivo je na materijalne uvjete rada u koje ubrajamo prostore, opremu i sredstva.

Sportska oprema je ugrađeni ili pokretni element ili sadržaj kojim se opremaju aktivnosti, za razliku od tehničke opreme kojom se stvaraju vanjski uvjeti za aktivnost. Ovisno, dakle, o tome s kojim ciljem se koristi raspoloživa oprema i kakvu funkciju ima za vrijeme vježbanja, razlikujemo : sprave, rekvizite i pomoćno – tehničku opremu (Mikić, 2001: 323-324).

Sredstva poput vizualnih, auditivnih, audiovizualnih i tekstualnih često se primjenjuju u odgojno – obrazovnom procesu. Ona uvelike pridonose kvalitetnoj provedbi odgojno – obrazovnog procesa stoga imaju značajnu ulogu i u provedbi proces vježbanja. Živa demonstracija dakako je nezamjenjiva no navedena sredstva imaju posebnu vrijednost kod učenja složenijih motoričkih zadataka, a ujedno pridonose razvitku interesa i motivacije vježbača (Mikić, 2001).

3. HIGIJENA I ZDRAVLJE

Osobna higijena podrazumijeva pranje tijela, pranje usne šupljine i zuba te izbjegavanje kontakta s potencijalno patogenim izlučevinama, a ona je ujedno jedan od najvažnijih čimbenika za očuvanje zdravlja. (Prskalo i Sporiš, 2016) Sve aktivnosti, pa tako i tjelesne, obavljaju se u urednoj i čistoj atmosferi. Kao razlog tomu, objekte za vježbanje (nastavno – sportske dvorane) potrebno je smještati u što čišćoj prirodi sa zaštitnim pojasom zelenila od 10 do 15 metara. (Prskalo, 2004)

Uz odgoj i obrazovanje, jedna od zadaća škole je i briga o unapređivanju zdravlja učenika kroz tjelesno vježbanje i razvoj higijenskih navika. Prilikom tjelesne aktivnosti dolazi do pojačanog znojenja, odnosno nečistoće tijela koja može biti uzrok raznim bolestima. Stoga osobna higijena i higijena okoliša pridonose unapređenju zdravlja učenika. Svaka škola treba omogućiti osnovne funkcionalne i higijenske mjere sportskih objekata i terene namijenjena tjelesnom vježbanju kao i propisanim sanitarnim čvorovima koji osiguravaju zdravlje učenika (Kosinac, 2011).

3.1. Higijena objekata

Sportska igrališta i dvorane kvalitetan su izvor raznih bolesti i ozljeda. Prevencija istih odnosi se na red i čistoću. Dakle, čišćenje sportskih površina, dvorana, svlačionica i drugih sanitarija mora biti redovito kao i u skladu s osnovnim higijenskim zahtjevima koji osiguravaju zdravlje vježbača, ali i gledatelja (Prskalo, 2004).

U sportskim dvoranama treba obratiti pozornost na povoljne mikroklimatske uvjete koji se odnose na prirodnu i umjetnu rasvjetu te na zabranu pušenja. Za dovoljan unos danjeg svjetla površina prozora mora iznositi četvrtinu ili najmanje petinu površine poda. Staklene zidove, prozore i rasvjetna tijela potrebno je zaštititi žičanim mrežama dok radijatori trebaju biti u udubinama zidova i ograđeni štitnicima. (Prskalo, 2004) Površine (podovi u dvoranama, svlačionicama i kupaonicama) na kojima se izvode tjelesne aktivnosti trebaju biti napravljeni od materijala koji nije sklizak te koji ne zadržava prašinu i vlagu, a koji smanjuju opasnost od ozljeda i širenja kožnih bolesti (Kosinac, 2011).

3.2. Higijena opreme

Sportska odjeća i obuća imaju višestruku namjenu. One osiguravaju nesmetano obavljanje aktivnosti, čuvaju toplinu tijela uz nesmetano isparavanje i hlađenje tijela te služe kao zaštita tijelu. (Prskalo i Sporiš, 2016) Nadalje, higijena sportske odjeće i obuće ima zaštitnu ulogu kod nepovoljnih atmosferskih prilike i štiti vježbača od ozljeda. Redovitim održavanjem i čišćenjem opreme ne utječe se samo na zdravlje vježbača već se produljuje vijek trajanja iste (Kosinac, 2011).

Preporuča se pamučna odjeća koja je propusna, upija vlagu, dobro se pere i primjerene je elastičnosti i čvrstoće. Potrebno je adekvatno zaštititi noge. Obuća i čarape moraju prije svega zaštititi vježbača od ozljeda i kroničnih oštećenja nogu, a ujedno moraju biti prilagođeni vremenskim prilikama. Ne preporuča se oprema izrađena od nepropusnih materijala, kao i zamjena opreme s drugim vježbačima (Prskalo, 2004).

3.3. Niz preventivnih mjera i postupaka

U sportskim aktivnostima kožne bolesti šire se učestalije, stoga je potrebna kvalitetna preventivna zaštita. Osobna higijena i higijena odjeće i obuće osoba koje se bave tjelesnom aktivnošću iznimno je potrebna. Preporuča se preventivna zaštita poput:

- održavanja čistoće sanitarnih čvorova, zamjena drvenih rešetki plastičnima
- prostorije za održavanje sportske svakodnevno izračiti, a opremu osušiti
- tijekom nastave tjelesne i zdravstvene kulture otpočeka poticati higijenske navike kod učenika
- sportske rekvizite i pomagala redovito prati
- biti primjer učenicima vlastitim postupcima (Kosinac, 2011).

4. ULOGA I STAVOVI UČITELJA PREMA NASTAVI TJELESNE I ZDRAVSTVENE KULTURE

Učitelji s učenicima provode veliki dio vremena i oni su ti koji prvi djecu upoznaju s igrama, natjecanjima, momčadskim igrama, osnovama različitih sportova i slično. Stoga učitelj ima zahtjevan zadatak kojim, između ostalog, djetetu treba „usaditi“ ljubav prema vježbanju. Učitelj ima slobodu, osim praktičnim dijelom na nastavi tjelesne i zdravstvene kulture, isticati važnost vježbanja kroz sve predmete različitim projektima, obilježavanjem Svjetskog dana sporta i dr. Kako bi učitelj bio u mogućnosti kvalitetno prenijeti ljubav prema tjelovježbi, on i sam mora zagovarati isto. Ako je učitelj takav, s lakoćom će od samog početka zauzeti pozitivan stav prema nastavi tjelesne i zdravstvene kulture te isti prenijeti na učenike (Pavičić, 2014)

Prema dosadašnjim istraživanjima učitelji i učiteljice razredne nastave imaju pozitivan stav prema nastavi tjelesne i zdravstvene kulture iako smatraju kako zahtjeva dodatni napor. Tomljenović i suradnici (2008) u svom istraživanju navode kako učitelji nastavu tjelesne i zdravstvene kulture stavljaju na četvrto mjesto prema važnosti sadržaja (hrvatski jezik, matematika, priroda i društvo, tjelesna i zdravstvena kultura) zbog svoje složenosti, a kao razlog tome nije niti ocijenjena kao najdraži predmet. Nadalje, istraživanje pokazuje kako su učitelji pod najvećim stresom prilikom provođenja nastave tjelesne i zdravstvene kulture zbog mogućnosti povrede, ali i zbog nedostatka materijalnih uvjeta potrebnih za provedbu nastave (Tomljenović i sur., 2008)

Tjelesna i zdravstvena kultura predmet je koji je za razredne učitelje drugačiji po mnogo čemu. Nastavni je predmet koji se odvija u velikim prostorima, a svojim sadržajima iziskuje od učitelja i učenika fizički napor. Šumanović i suradnici (2013) u svom istraživanju iznose kako najveći problem u provedbi nastave predstavljaju loši materijalni uvjeti te mali broj sati osiguran za nastavu u sportskoj dvorani. Stoga su učitelji ponekad primorani nastavu provoditi u neadekvatnim uvjetima. Nadalje, učitelji ističu kako su sadržaji predviđeni za provođenje nastave Tjelesne i zdravstvene kulture složeni i iziskuju dodatne kineziološke kompetencije stoga smatraju kako stručni skupovi trebaju sadržavati više kinezioloških tema (Šumanović i sur., 2013).

5. METODOLOGIJA ISTRAŽIVAČKOG RADA

5.1. Cilj istraživanja

Cilj ovog istraživanja bio je utvrditi kvalitetu opremljenosti nastavno – sportskih dvorana u kojima se provodi nastava Tjelesne i zdravstvene kulture u urbanim i ruralnim sredinama slavonske regije, zadovoljstvo učitelja opremljenošću svoga radnog mjesta te dostupnost materijalnih uvjeta kojima učitelji raspolažu.

5.2. Hipoteze

1. Škole urbanih sredina opremljenije su od škola ruralnih sredina.
2. Učitelji su zadovoljni opremljenošću svog radnog mjesta.

5.3. Uzorak ispitanik

Uzorak ispitanika činilo je 51 učitelj razredne nastave, od čega 49 ženskog spola i 2 muškog spola iz ukupno 31 škola s područja Osječko- baranjske i Vukovarsko- srijemske županije.

5.4. Uzorak varijabli

Uzorak varijabli činilo je 15 čestica anketnog upitnika kojima se procjenjivalo materijalna opremljenost škola te kompetencije učitelja za provedbu nastave Tjelesne i zdravstvene kultura.

5.5. Metoda i instrument prikupljanja podataka

Podaci su prikupljeni postupkom anketiranja, a instrument je anketni upitnik. Ispitanicima je postavljeno 15 pitanja, od čega su 5 pitanja vezana uz činjenične podatke (spol te mjesto i škola zaposlenja) , a ostala pitanja vezana za materijalne uvjete te mišljenja i stav učitelja. Anketa je anonimna, a podaci su prikupljeni putem internetskog anketnog upitnika.

5.6. Metode obrade podataka

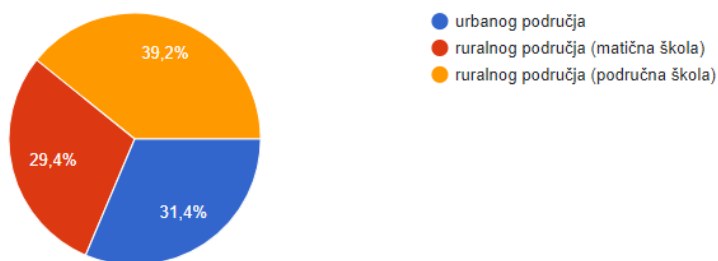
Izračunati su osnovni deskriptivni parametri , aritmetička sredina i standardna devijacija te frekvencije i postoci odgovora. Za utvrđivanje razlika u kompetencijama između učitelja s različitih područja koristio se t –test za nezavisne uzorke, a za utvrđivanje razlika u opremljenosti škole koristio se χ^2 test. Sve analize su rađene na razini značajnosti $p=0,05$.

6. REZULTATI I INTERPRETACIJA REZULTATA

Anketni upitnik ispunio je 51 ispitanik, od toga 49 ženskog spola (88,2%) i 2 muškog spola (11,8%). Ispitanici su učitelji koji su zaposlenici škola u Osječko – baranjskoj županiji (66,7%) i Vukovarsko – srijemskoj županiji (33,3%). Slika 1. prikazuje postotak škola smještenih u urbanom području (31,4%) te škole ruralnog područja i to matične (29,4%) te područne škole (39,2%).

ŠKOLA U KOJOJ RADIM ŠKOLA JE:

51 odgovor

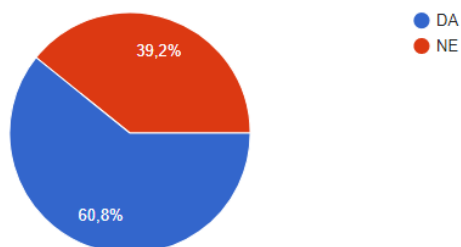

Slika 1. Područje škola na osnovi cjelokupnog uzorka

Slika 2. prikazuje podatak koji se može smatrati zabrinjavajućim, a odnosi se na činjenicu da je gotovo 40% ispitanika izjavilo kako škola u kojoj rade ne posjeduje nastavno – sportsku dvoranu. Radi se o 16 područnih škola ruralnog područja iz obje županije.

ŠKOLA U KOJOJ RADIM POSJEDUJE NASTAVNO - SPORTSKU DVORANU.

51 odgovor

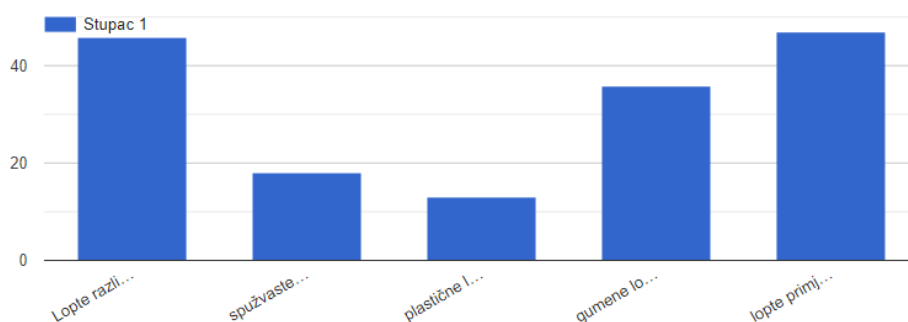

Slika 2. Nastavno – sportska dvorana na osnovi cjelokupnog uzorka

6.1. Dostupnost materijalnih uvjeta

Slika 3. prikazuje kako su gotovo u svim školama učiteljima dostupne lopte različitih veličina kao i lopte primjerene različitim sportovima. Spužvastih i plastičnih loptica koje su potrebne pri nastavnim temama vezanih za bacanja i hvatanja ima manje od polovice škola. Tablica 1. prikazuje razlike na osnovi urbanog i ruralnog područja. Plastične loptice jednako su nedostupne učiteljima urbanog i ruralnog područja, dok spužvaste lopte većem broju učitelja s ruralnog područja nije dostupno.

LOPTE:

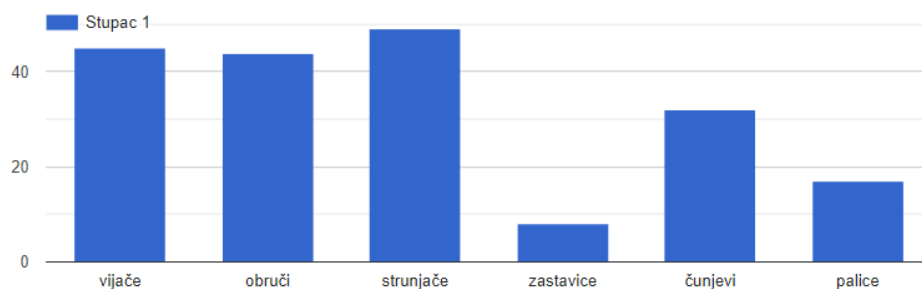

Slika 3. Dostupnost lopti na osnovi cjelokupnog uzorka

Tablica 1. Dostupnost lopti u školi

	Urbano područje		Ruralno područje		χ^2	p
	f/%		f/%			
	Da	Ne	Da	Ne		
Lopte različitih veličina	15/93,75	1/6,25	30/85,71	5/14,29	0,683	0,40
Spužvaste lopte	7/43,25	9/56,25	11/31,43	24/68,57	0,729	0,39
Plastične lopte	3/18,75	13/81,25	10/28,57	25/71,43	0,557	0,45
Gumene lopte	10/62,50	6/37,50	26/74,28	9/25,71	0,734	0,39
Sportske lopte	14/87,50	2/12,50	33/94,28	2/5,72	0,699	0,40

REKvizITI ZA RITMIČKU GIMNASTIKU I OPĆE PRIPREMNE VJEŽBE:

Slika 4. Rekviziti za ritmičku gimnastiku na osnovi cjelokupnog uzorka

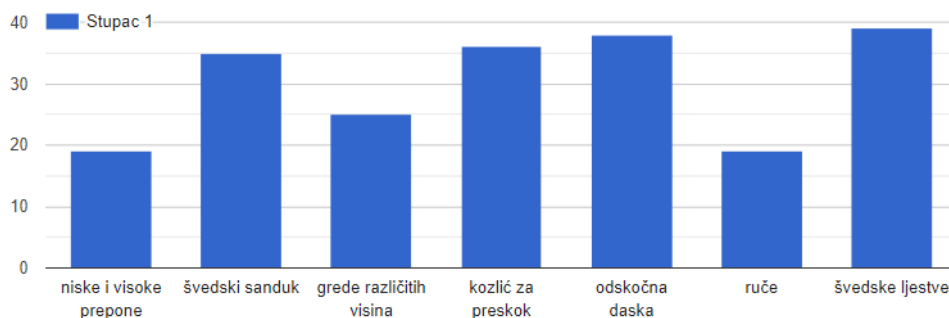
Kao što se vidi iz slike 4. gotovo sve škole imaju dostupne rekvizite za ritmičku gimnastiku poput strunjača, obruča i vijača. Zastavice su rekvizit koji je najmanje dostupan u školama, tek u njih 8. Gotovo da nema razlike u dostupnosti vijača, obruča i strunjača u školama urbanog i ruralnog područja, dok su čunjevi u školama urbanog područja zastupljeniji i dostupniji nego u školama ruralnog područja u kojima gotovo polovica nema čunjeve.

Tablica 2. Dostupnost rekvizita za ritmičku gimnastiku u školi

	Urbano područje		Ruralno područje		χ^2	p
	f/%		f/%			
	Da	Ne	Da	Ne		
Vijače	13/81,25	3/18,75	32/91,43	3/8,57	1,095	0,29
Obruči	13/81,25	3/18,75	31/88,57	4/11,43	0,497	0,48
Strunjače	16/100,00	0/0,00	33/94,28	2/5,71	0,951	0,32
Zastavice	3/18,75	13/81,25	5/14,28	30/85,72	0,165	0,68
Čunjevi	14/87,50	2/12,50	18/51,42	17/48,58	6,11	0,01*
Palice	8/50,00	8/50,00	9/25,71	26/74,29	2,91	0,08

Prema podacima iz Tablice 3. i Slike 5. može se zaključiti kako su škole relativno dobro opremljene gimnastičkim spravama koje su dostupne učiteljima. Primjećuju se razlike urbanog i ruralnog područja gdje u školama ruralnog područja nedostaje niskih i visokih prepona te ruča, dok u školama urbanog područja također nedostatak predstavljaju niske i visoke prepone. Svim učiteljima iz škola urbanog područja dostupne su švedske ljestve, kozlič za preskok i švedski sanduk, dok u gotovo polovici škola ruralnog područja iste gimnastičke sprave učiteljima nisu dostupne.

GIMNASTIČKE SPRAVE :

Slika 5. Gimnastičke sprave u školama na osnovi cjelokupnog uzorka

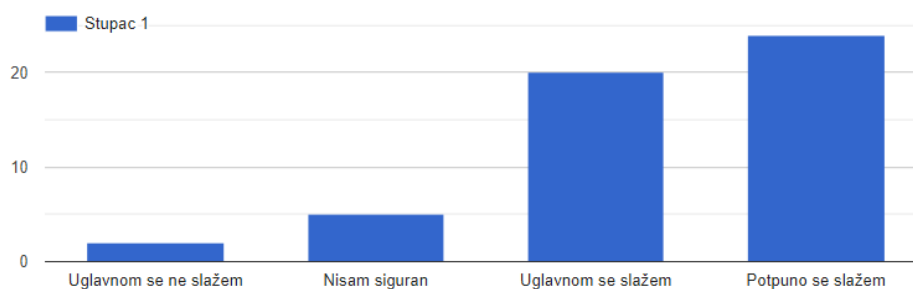
Tablica 3. Dostupnost gimnastičkih sprava u školi

	Urbano područje		Ruralno područje		χ^2	p
	f/%		f/%			
	Da	Ne	Da	Ne		
Niske i visoke prepone	6/37,50	10/62,50	13/37,14	22/62,86	0,000	0,98
Švedski sanduk	15/93,75	1/6,25	20/57,14	15/42,85	6,83	0,00
Grede različitih veličina	7/43,75	9/56,25	18/51,43	17/48,57	0,259	0,61
Kozlič za preskok	16/100	0/0,00	20/57,14	15/42,85	9,714	0,00
Odskočna daska	16/100	0/0,00	22/62,86	13/37,14	7,975	0,00
Ručje	7/43,75	9/56,25	12/34,29	23/65,71	0,420	0,51
Švedske ljestve	16/100	0/0,00	23/65,71	12/34,29	7,173	0,00

6.2. Kompetencije učitelja za provedbu nastave Tjelesne i zdravstvene kulture

Kompetencije i zadovoljstvo učitelja provjeravali su se na način da učitelji odrede u kojoj mjeri se slažu s tvrdnjama vezanim za provedbu nastave Tjelesne i zdravstvene kulture (uopće se ne slažem, uglavnom se ne slažem, nisam siguran, uglavnom se slažem i potpuno se slažem). Prema dobivenim rezultatima, većina ih je označila kako se potpuno i uglavnom slažu s tvrdnjom kako se redovito pripremaju za nastavu Tjelesne i zdravstvene kulture. Tek 2 ispitanika odgovorilo je kako se s istom tvrdnjom uglavnom ne slažu. S obzirom na interes pristupa nastavi Tjelesne i zdravstvene kulture nešto više od pola učitelje u potpunosti se slaže kako s velikim interesom pristupaju nastavi (Slika 6.) te ih jednako toliko smatra kako su dobri demonstratori prilikom izvođenja motoričkih aktivnosti. Oni učitelji koji nastavi pristupaju s niskim interesom ujedno smatraju kako nisu dovoljno dobri demonstratori prilikom izvođenja motoričkih aktivnosti.

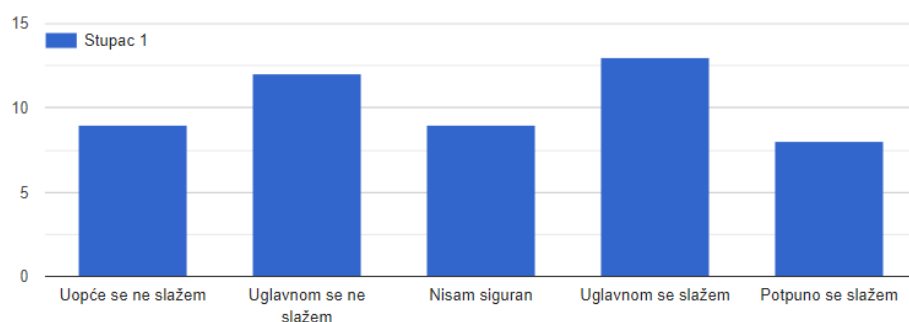
2. S velikim interesom pristupam nastavi Tjelesne i zdravstvene kulture.

Slika 6. Interes pristupa nastavi Tjelesne i zdravstvene kulture na osnovi cjelokupnog uzorka

Iako nastavi pristupaju s velikim interesom, učitelji su u zabrinjavajućoj mjeri nezadovoljni materijalnim uvjetima kojima raspolažu (Slika 7). Tek 8 ispitanika izjasnilo se kako se u potpunosti slaže s tvrdnjom kako su zadovoljni materijalnim uvjetima kojima raspolažu tijekom provedbe nastave. Njih 20 izjasnilo se kako se u potpunosti ne slažu ili se uglavnom ne slažu s istom tvrdnjom. Na pitanje smatraju li kako im je za kvalitetnu provedbu nastave potrebno još materijalnih uvjeta čak 37 ispitanika odgovorilo je potvrdno, dok je njih 4 smatraju kako im je dovoljno ono čime raspolažu.

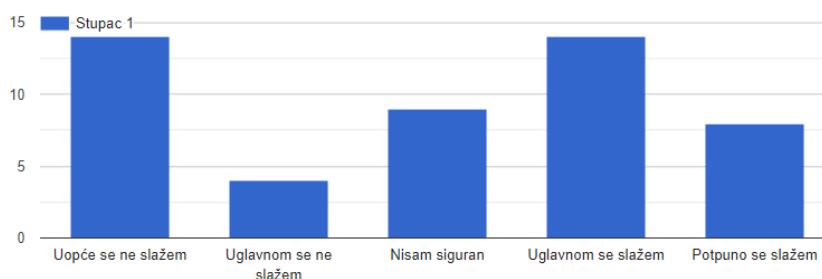
4. Zadovoljan/na sam materijalnim uvjetima kojima raspolažem tijekom provedbe nastave TZK-a.

Slika 7. Zadovoljstvo materijalnim uvjetima na osnovi cjelokupnog uzorka

Kako se vidi na slici 8. gotovo se jednak broj ispitanika slaže i ne slaže kako je nastavno – sportska dvorana predviđena za provedbu nastave Tjelesne i zdravstvene kulture kvalitetno opremljena. Problem nedostatka materijalnih uvjeta, ali i same nastavno – sportske dvorane najviše se očituje u školama ruralnog područja. Tablica 4. prikazuje stavove učitelja s ruralnog područja te njihovo mišljenje o materijalnim uvjetima kojima raspolažu. Tablica 4. prikazuje kako se učitelji uglavnom ne slažu da je nastavno – sportska dvorana kvalitetno opremljena te se gotovo svi u potpunosti slažu kako im je potrebno još materijalnih uvjeta. Tablica 5. prikazuje kako učitelji s urbanog područja nisu sigurni je li nastavno – sportska dvorana kvalitetno opremljena, ali kao i učitelji s ruralnog područja se uglavnom slažu kako im je potrebno još materijalnih uvjeta.

6. Nastavno – sportska dvorana predviđena za provedbu nastave TZK-a kvalitetno je opremljena.

Slika 8. Kvaliteta opremljenost nastavno – sportske dvorane na osnovi cjelokupnog uzorka

Tablica 4. Deskriptivni pokazatelji kompetencija učitelja ruralnog područja

	N	AS	SD	Min	Max
Redovito se pripremam za nastavu.	35	4,37	0,77	2,00	5,00
S velikim interesom pristupam nastavi Tjelesne i zdravstvene kulture.	35	4,20	0,76	2,00	5,00
Dobar sam demonstrator/ica u motoričkim aktivnostima.	35	4,23	0,84	2,00	5,00
Zadovoljan/na sam materijalnim uvjetima kojima raspoložem tijekom provedbe nastave TZK-a.	35	2,97	1,42	1,00	5,00
Smatram kako mi je za kvalitetnu provedbu nastave TZK-a potrebno još materijalnih uvjeta.	35	4,38	1,48	4,00	5,00
Nastavno – sportska dvorana predviđena za provedbu nastave TZK-a kvalitetno je opremljena.	35	2,80	1,59	1,00	5,00
Provodim sve nastavne teme planirane za određeni razred.	35	3,80	1,13	1,00	5,00

Tablica 5. Deskriptivni pokazatelji kompetencija učitelja urbanog područja

	N	AS	SD	Min	Max
Redovito se pripremam za nastavu.	16	4,56	0,63	3,00	5,00
S velikim interesom pristupam nastavi Tjelesne i zdravstvene kulture.	16	4,44	0,73	3,00	5,00
Dobar sam demonstrator/ica u motoričkim aktivnostima.	16	4,50	0,63	3,00	5,00
Zadovoljan/na sam materijalnim uvjetima kojima raspoložem tijekom provedbe nastave TZK-a.	16	3,00	1,37	1,00	5,00
Smatram kako mi je za kvalitetnu provedbu nastave TZK-a potrebno još materijalnih uvjeta.	16	3,74	0,50	1,00	5,00
Nastavno – sportska dvorana predviđena za provedbu nastave TZK-a kvalitetno je opremljena.	16	3,06	1,34	1,00	5,00
Provodim sve nastavne teme planirane za određeni razred.	16	4,06	1,00	2,00	5,00

7. RASPRAVA

Analizom podataka utvrdilo se kako nastavno – sportsku dvoranu nemaju sve škole iz uzorka. Radi se o 16 područnih škola iz obje županije, a sve škole urbanog područja i sve matične škole ruralnog područja posjeduju nastavno – sportsku dvoranu. Uočava se nedostatak različitih vrsti lopti poput spužvastih i plastičnih koji su potrebne za kvalitetnu provedbu nastave Tjelesne i zdravstvene kulture. Različite lopte nedostupnije su učiteljima ruralnog područja. S obzirom na rekvizite potrebne za ritmičku gimnastiku najveći nedostatak očituje se u dostupnosti zastavica. Iz uzorka od 51 učitelja iz obje županije, tek njih 8 odgovorilo je kako su im zastavice dostupne. Gimnastičke sprave poput švedskih ljestava, švedskog sanduka i kozlića za preskok dostupni su većini učitelja urbanog područja, dok učitelji ruralnog područja iste navode kao nedostatak. Kao nedostatak, učitelji s oba područja, ujedno navode visoke i niske prepone.

S obzir na kompetencije i interes učitelja za provedbu nastave Tjelesne i zdravstvene kulture uočava se kako se gotovo svi učitelji redovito pripremaju za nastavu, a ujedno imaju i velik interes za provedbu iste. Oni učitelji koji nastavi pristupaju s niskim interesom ujedno za sebe smatraju kako nisu dovoljno dobri demonstratori prilikom izvođenja motoričkih aktivnosti. Učitelji s ruralnog područja češće su naveli kako su im potrebni dodatni materijalni uvjeti za kvalitetnu provedbu nastave te kako nastavno – sportska dvorana nije kvalitetno opremljena.

Kada se u cijelosti usporede podaci s obzirom na područje u kojima se nalaze škole, učitelji nemaju znatne razlike u kompetencijama i stavovima (Tablica 6.) Učitelji s oba područja podjednako se slažu u svim segmentima, a najmanja razlika uočava se kod nezadovoljstva materijalnim uvjetima kojima raspolažu tijekom provedbe nastave. Učitelji se, neovisno o području na kojem rade, podjednako redovito pripremaju za nastavu te provode sve nastavne teme planirane za određeni razred. Jedino veće odstupanje vidljivo je kod mišljenja o potrebi za dodatnim materijalnim uvjetima s čim se učitelji s ruralnog područja uglavnom slažu.

Tablica 6. Razlike u kompetencijama za provedbu nastave između učitelja urbanog i ruralnog područja

	AS Urbano područje	AS Ruralno područje	t	df	p
Redovito se pripremam za nastavu.	4,56	4,37	0,87	49	0,39
S velikim interesom pristupam nastavi Tjelesne i zdravstvene kulture.	4,44	4,20	1,05	49	0,30
Dobar sam demonstrator/ica u motoričkim aktivnostima.	4,50	4,23	1,15	49	0,26
Zadovoljan/na sam materijalnim uvjetima kojima raspolažem tijekom provedbe nastave TZK-a.	3,00	2,97	0,07	49	0,95
Smatram kako mi je za kvalitetnu provedbu nastave TZK-a potrebno još materijalnih uvjeta.	3,74	4,38	1,66	49	0,10
Nastavno – sportska dvorana predviđena za provedbu nastave TZK-a kvalitetno je opremljena.	3,06	2,80	0,57	49	0,57
Provodim sve nastavne teme planirane za određeni razred.	4,06	3,80	0,80	49	0,43

8. ZAKLJUČAK

Kvaliteta uvjeta u kojima se vrši radnja uvelike pridonosi uspješnoj provedbi rada. Tako i kvalitetno opremljena nastavno – sportska dvorana pridonosi kvalitetnijoj provedbi nastave Tjelesne i zdravstvene kulture koja utječe na razvoj svakog učenika. Pod kvalitetnom opremljenošću ne misli se na sve dostupne materijalne uvjete potrebne za provedbu nastave ako se nastava ne odvija na adekvatnom mjestu. Često u svom radu učitelji razredne nastave budu zakinuti za provedbu nastave Tjelesne i zdravstvene kulture u nastavno – sportskim dvorana stoga traže alternativna rješenja. Zabrinjavajuća je činjenica kako sve škole još uvijek nemaju sportski objekt, a koji je od velike važnosti učenicima mlađe školske dobi.

Nastavno – sportska dvorana zahtijeva određene segmente. Osim materijalnih uvjeta potrebnih za provedbu nastave i adekvatno opremljenih prostorija za izvođenje nastave, ona zahtijeva i određene postupke poput zaštite radi prevencije od ozljeda kao i higijensko održavanje. Higijena prilikom fizičke aktivnosti ima veliku ulogu, stoga čistoću ne zahtijeva samo prostor, već i sam vježbač. Učitelj je taj koji će održavanjem osobne higijene i higijene sportskog objekta kod učenika razviti jednake navike i time pridonijeti kvaliteti fizičkog razvoja učenika.

Na kvalitetnu provedbu nastave Tjelesne i zdravstvene kulture ne utječe samo dostupnost materijalnih uvjeta kojima raspolažu učitelji. Stav učitelja prema kontinuiranom vježbanju i aktivnom načinu života uvelike utječe na njihovu provedbu nastave. Ukoliko učitelj ima averziju prema vježbanju, imat će ju i prema Tjelesnoj i zdravstvenoj kulturi. Prema dobivenim rezultatima, učitelji koji su se izjasnili kako s niskim interesom pristupaju nastavi ujedno smatraju kako nisu dovoljno dobri demonstratori prilikom izvođenja motoričkih aktivnosti. S druge strane, učitelji koji nastavi pristupaju s velikim interesom nailaze na probleme koji im onemogućavaju kvalitetnu provedbu nastave.

Učitelji ističu kako im je glavni od problema nedostatak materijalnih uvjeta. Prema rezultatima istraživanja učitelji s urbanog i ruralnog područja gotovo se jednako slažu kako nastavno – sportske dvorane nisu kvalitetno opremljene i kako im je za provedbu nastave potrebno još rekvizita. U školama urbanog područja učitelji imaju veću dostupnost potrebnim materijalima nego učitelji ruralnih područja što u današnjici ne bi smjelo biti. Time se potvrđuje hipoteza koja je bila polazište ovom istraživanju. Sam podatak kako sve škole još uvijek nemaju sportski objekt je uvelike zabrinjavajući. Nedostaci materijalnih

uvjeta od učitelja zahtijevaju dodatne napore kojima oni sve češće gube interes prema predmetu Tjelesne i zdravstvene kulture. Gotovo da nema razlika prilikom pripremanja za nastavu i osobnim interesom kod učitelja s urbanog i ruralnog područja iako su učitelji s ruralnog područja uvelike zakinuti za ono osnovno, a to su materijalni uvjeti. Upravo time se pred učitelje stavljaju drugačiji zahtjevi i naponi, a samim time se utječe i na provedbu nastave koja se u konačnici očituje na učenike.

LITERATURA

1. Biti, Ozren. Sportski objekti kao objekti prije: Gdje sve i kako trošimo (na) sport. *Studia ethnologica Croatica* 22 (2010): 237-253. preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/62251> (2.9.2019.)
2. Kosinac, Z. (2011) Bolesti kože i alergije izazvane fizičkim naporom (Tjelesno vježbanje i sport). A. Peko (ur.) *Život i škola: časopis za teoriju i praksu odgoja i obrazovanja* 25 (217-230).
3. Mikić, B. (2001) *Univerzalna škola sporta*. Tuzla: Fakultet za fizičku kulturu
4. Milanović, D., Čustonja, Z. i Jukić, I. (2008). Stanje i perspektiva razvoja školskog sporta u Republici Hrvatskoj. B. Neljak (ur.) u Zbornik radova: *Stanje i perspektiva razvoja u područjima edukacije, sporta, sportske rekreacije i kineziterapije*, 17. Ljetna škola kineziologa Republike Hrvatske(42 - 59). Poreč:Hrvatski kineziološki savez
5. Pavičić, D (2014) Učitelji/učiteljice razredne nastave, nastava Tjelesne i zdravstvene kulture i djeca s teškoćama u razvoju. V. Findak (ur.) u Zborniku radova: *Kineziološke aktivnosti i sadržaji za djecu, učenike i mladež s teškoćama u razvoju i ponašanju te za osobe s invaliditetom*, 23. Ljetna škola kineziologa Republike Hrvatske (396 – 402). Poreč: Hrvatski kineziološki savez
6. Pavlović, D., Knjaz, D. i Krtalić S. (2006). Uzroci ozljeda u sportskoj dvorani. V. Findak (ur.), *Kvaliteta rada u područjima edukacije, sporta i sportske rekreacije* (str. 470 – 475). Zagreb: Intergrafika d.o.o.
7. Poljanec, G. (2007.) Modeliranje športskih dvorana. *Prostor* 15/ (282 – 293)
8. Primorac, D., Vican, D., Rakić, V., Janjić, Ž., & Milanović Litre, I. (2008). Državni pedagoški standardi. Zagreb: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa RH.
9. Prskalo, I. (2004). Osnove kineziologije. Petrinja: Visoka učiteljska škola u Petrinji.
10. Prskalo, I, i Babin J.(2006). Kvaliteta rada u području edukacije. V. Findak (ur.) U: Zbornik radova *Kvaliteta rada u područjima edukacije, sporta i sportske rekreacije*, 15. ljetna škola kineziologa Republike Hrvatske (26-34). Rovinj: Hrvatski kineziološki savez

11. Prskalo, I. i Sporiš, G. (2016). Kineziologija. Zagreb: Školska knjiga
12. Šumanović, M., Tomac, Z., Košutić, M. (2016). Stavovi razrednih učitelja o poteškoćama u provedbi nastave tjelesne i zdravstvene kulture. *Hrvatski časopis za odgoj i obrazovanje* 18/ (177 – 191). Preuzeto. sa https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=242882 (10.2.2019.)
13. Tomljenović, B., Trajkovski Višić, B., i Tomljenović F.(2008). Odnos učitelja i učiteljica razredne nastave prema različitim oblicima rada u razrednoj nastavi- preliminarni rezultati. B. Neljak (ur.). U Zborniku radova *Stanje i perspektiva razvoja u područjima edukacije, sporta, sportske rekreacije i kineziterapije*, 17. Ljetna škola kineziologa Republike Hrvatske(412-416). Poreč:Hrvatski kineziološki savez

PRILOG

UPITNIK ZA UČITELJE I UČITELJICE IZ NASTAVNOG PREDMETA TJELESNE I ZDRAVSTVENE KULTURE

Poštovane učiteljice i učitelji!

Zamolila bih Vas da odvojite nekoliko trenutaka kako biste ispunili ovaj upitnik koji je napravljen u svrhu izrade diplomskoga rada. Upitnikom želimo dobiti informacije iz Vaše perspektive o materijalnim uvjetima s kojima raspolazete tijekom provedbe nastave. Upitnik je anoniman. Vaši individualni odgovori neće biti ni u kojem obliku javno objavljeni, već će se koristiti za analizu trenutnog stanja koja će dati osnovne smjernice za poboljšanje kvalitete u ovom odgojno-obrazovnom području.

1. OPĆI PODACI

1. SPOL : Ž M
2. Škola u kojoj radim nalazi se u:
 - a) Vukovarsko – srijemskoj županiji
 - b) Osječko – baranjskoj županiji
3. Škola u kojoj radim škola je:
 - a) urbanog područja
 - b) ruralnog područja (matična škola)
 - c) ruralnog područja (područna škola)
4. Škola u kojoj radim posjeduje nastavnu – sportsku dvoranu. DA NE
5. Naziv škole u kojoj radim je _____.

Zaokružite sve materijalne uvjete kojima raspolazete u nastavi Tjelesne i zdravstvene kulture.

2. MATERIJALNI UVJETI RADA

Lopte :

- a) Lopte različitih veličina
- b) spužvaste lopte
- c) plastične loptice
- d) gumene lopte
- e) lopte primjerene različitim sportovima (nogometne, rukometne, košarkaške, tenis lopte)

Rekviziti za ritmičku gimnastiku i opće pripremne vježbe:

- a) vijače
- b) obruči
- c) strunjače
- d) zastavice
- e) čunjevi
- f) palice

Gimnastičke sprave:

- a) niske i visoke prepone
- b) švedski sanduk
- c) grede različitih visina
- d) kozlić za preskok
- e) odskočna daska
- f) ruče
- g) švedske ljestve

Ocijenite u kojoj se mjeri slažete s navedenim tvrdnjama.

3 . KOMPETENCIJE – ZADOVOLJSTVO UČITELJA

		1 Uopće se ne slažem	2 Uglavnom se ne slažem	3 Nisam siguran	4 Uglavnom se slažem	5 Potpuno se slažem
1	Redovito se pripremam za nastavu.					
2	S velikim interesom pristupam nastavi Tjelesne i zdravstvene kulture.					
3	Dobar sam demonstrator/ica u motoričkim aktivnostima.					
4	Zadovoljan/na sam materijalnim uvjetima kojima raspolazem tijekom provedbe nastave TZK-a.					
5	Smatram kako mi je za kvalitetnu provedbu nastave TZK-a potrebno još materijalnih uvjeta.					
6	Nastavno – sportska dvorana predviđena za provedbu nastave TZK-a kvalitetno je opremljena.					
7	Provodim sve nastavne teme planirane za određeni razred.					

Hvala na suradnji!